

De leden-waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
22 juli 2016	85351/IP	H. Havekes / R. Uijterlinde
bijlage(n)	uw kenmerk	
5	-	
betreft		
3 recente rapporten over lokaal en regionaal bestuur		

Geachte leden,

Graag maak ik u hierbij attent op een drietal recent verschenen rapporten over het lokaal en regionaal bestuur, die zeker ook voor de waterschappen van betekenis zijn. Achtereenvolgens betreft dit het rapport "Maak Verschil. Krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven" van de Studiegroep Openbaar Bestuur, het rapport "Op weg naar meervoudige democratie" van de Commissie Van de Donk en het rapport "Maatwerkdemocratie. Naar een krachtiger, trefzekere gemeenteraad 2020 als kruispunt in de lokale democratie" van de VNG Denktank (de Commissie Ollongren). Het rapport "Maak Verschil" is op 14 maart 2016 door het kabinet aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 2015-2016, 31 490, nr. 198) en de rapporten van de Commissies Van de Donk en Ollongren zijn op het recente VNG-Jaarcongres van 7 en 8 juni jl. gepresenteerd. Samenvattingen van de rapporten zijn bijgevoegd. Wat de strekking en inhoud van deze rapporten en de mogelijke betekenis daarvan voor de waterschappen betreft breng ik het volgende onder uw aandacht.

1. Rapport "Maak Verschil"

De Studiegroep Openbaar Bestuur onder leiding van de heer Van Zwol (Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) kreeg in november 2014 van het kabinet als opdracht mee 'aanbevelingen te doen over het functioneren en de inrichting van het openbaar bestuur gericht op het faciliteren van de economische groei en de voorstellen te baseren op een empirische analyse'. De centrale vraag daarin was hoe de inrichting en de werkwijze van het openbaar bestuur beter kan aansluiten bij de huidige en toekomstige maatschappelijke en economische ontwikkelingen.

Het lezenswaardige rapport legt de nadruk op de bestuurlijke mogelijkheden om de aanpak van regionaal-economische opgaven te stimuleren. Gemeenten worden uitgenodigd om economische regionaal-bestuurlijke programma's op te stellen. De aanbevelingen richten zich tot het volgende kabinet, met een operationele sleutelrol voor gemeenten en – in mindere mate - provincies. Zij krijgen een agenda van zeven punten aangeboden:

- 1. De inhoudelijke opgave staat voorop, met een hoofdrol voor gemeenten;**
- 2. Mensen maken het verschil (bestuurders, politici, ambtenaren);**

3. **Geen blauwdruk, maar evenmin vrijblijvendheid;**
4. **De-hiërarchisering van de verhouding tussen provincie en gemeente;**
5. **Moderniseren van de financiële verhoudingen;**
6. **Deregulering van wetgeving;**
7. **Interbestuurlijke programma's voor regionaal-economische opgaven.**

De waterschappen, en meer in het algemeen het waterbeheer, blijven buiten beschouwing (afgezien van een kader over Deltacommissaris op p. 55), vanwege de focus op de regionale economie. Indirect worden waterschappen echter wel degelijk aangesproken, zij worden ook expliciet genoemd als partner bij de opstelling van de beoogde economische regionaal-bestuurlijke programma's en het daarvoor te ontwerpen interbestuurlijk kader. Bovendien zijn waterschappen zélf een belangrijke aanjager van de regionale economie (zie de strategische Visie *Waterbestuur dat werkt*, Unie van Waterschappen 2015, in het bijzonder hoofdstuk 3). Voorts gaat het qua beleidsterreinen onder meer over ruimtelijke ordening, waarvan het waterbeheer niet los gezien kan worden. De betrokkenheid van de waterschappen is dus in verschillende opzichten terecht en verstandig.

De Unie onderschrijft de visie van de studiegroep. Deze sluit goed aan op de opvatting van de waterschappen om niet het bestuurlijk bestel, maar de inhoud, dat wil zeggen de maatschappelijke opgaven, centraal te stellen. Het is in dat verband noodzakelijk en verstandig dat de waterschappen zich beraden over de opstelling die zij kiezen, het rapport biedt duidelijk kansen voor onze sector. De realisatie van de adviezen vraagt om een actieve en creatieve houding van de waterschappen in de regio, om in nauwe samenwerking met de gemeenten en provincies bij te dragen aan de regionale economische opgave, bijvoorbeeld door investeringen, bijdrage aan gebiedsontwikkeling en vervolgstappen op regionale energieakkoorden.

Tijdens het symposium 'Maak Verschil' op 30 juni jl. riep de Studiegroep op tot differentiatie, de-hiërarchisering en deregulering in het openbaar bestuur, zodat overheden optimaal kunnen inspelen op de verschillende regionale opgaven. Er zijn vooralsnog zes zgn. proeftuinen geselecteerd, om vanuit de praktijk beter zicht te krijgen op de vraag hoe de regionale samenwerking kan bijdragen aan economische groei. Het gaat om: **de Metropoolregio Amsterdam, regio Eindhoven, Drechtsteden, Zwolle, Zeeland en noordoost Friesland.**

Voor zover deze proeftuinen in uw beheergebied liggen, beveelt het Uniebestuur u van harte aan om uzelf te oriënteren op de invulling van deze proeftuinen, als proactieve medeoverheid te anticiperen en uw medewerking aan te bieden. Het zou goed zijn wanneer de waterschappen in de betreffende regio's nadrukkelijk betrokken worden.

2. *Rapport Commissie Van de Donk*

In dit rapport wordt vastgesteld dat het vertrouwen en daarmee de legitimiteit van het lokaal bestuur door de vele veranderingen in de samenleving onder druk staat en dat er dus herstelwerk te doen is, groot onderhoud. De nood is hoog. De samenleving vraagt om flexibiliteit in de manier waarop het bestuur de maatschappelijke opgaven aanpakt. Daarvoor zijn de vaste, bestaande structuren niet langer voldoende, maar is verscheidenheid nodig, zowel in werkwijze als structuur. En duidelijkheid over de rollen en posities van hen die samen het openbaar bestuur vormen. De nieuwe lokale vraagstukken (zoals de opvang en integratie van vluchtelingen, de klimaatopgave en de decentralisaties in het sociaal domein) vragen om een radicale omslag, een omslag naar een ander soort lokaal bestuur. Elk probleem vraagt zijn eigen oplossing. De bestaande bestuurlijke mal werkt niet meer. Er moet een "recht op ongelijkheid" worden ingevoerd, zowel in werkwijze, in takenpakket alsook in bestuurlijke inrichting. Dat proces moet samenvallen met een verruiming van de mogelijkheden van gemeenten om hun taken te financieren, zoals de Commissie Rinnooy Kan in 2015 bepleitte. In de bijlage vind u een uitvoerige beschrijving en commentaar op dit rapport.

3. Rapport Commissie Ollongren

Dit rapport gaat volledig over de positie van de gemeenteraad als “kruispunt” van de gemeentelijke democratie, waar burger en bestuur elkaar ontmoeten. De commissie heeft de volgende vragen willen beantwoorden: “Wat zijn de kansen en bedreigingen voor de lokale democratische besluitvorming? Welke veranderingen in relatie tot de burgers en de overige gemeentelijke geledingen zijn noodzakelijk voor de vitaliteit van de gemeenteraad 2020?”. Door een aantal ontwikkelingen is de positie van de raad onder druk komen te staan. In de bijlage treft u een samenvatting met een duiding van het rapport van de waterschappen.

4. Conclusies

Met het voorgaande en de bijlagen is de inhoud van het drietal rapporten op hoofdlijnen geschetst. Zoals gezegd gaan deze vooral over de gemeenten en de gemeenteraden, niettemin zijn zij in bepaalde opzichten ook voor de waterschappen van belang. Vandaar dat in de bijlagen een “vertaling” van de rapporten naar de waterschappen is opgenomen. Het is dus goed om de follow up van de rapporten scherp in het oog te houden en daarbij betrokken te zijn. Het Uniebestuur acht het in dat licht verstandig om de onderhavige rapporten op korte termijn breder in Uniekring te bespreken (CBCF/LV) en op mogelijke vervolgstappen vanuit de Unie te beoordelen. Vooruitlopend heeft het Uniebestuur het gewenst geacht u via deze brief al vast op hoofdlijnen over strekking en inhoud van de rapporten te informeren.

Graag vertrouw ik er op u hiermee van dienst te zijn. Nadere informatie over genoemde rapporten is desgewenst verkrijgbaar bij Herman Havekes en Rob Uijterlinde.

Hoogachtend,

ir.ing. A.J. Vermuë
Algemeen directeur